E 53/2021 vp
Suojeluasiantuntija Liisa Toopakka
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
TaV kirjallinen asiantuntijalausunto 27.5.2021

Valtioneuvoston selvitys: EU:n uusiutuvan energian direktiivin nojalla annettava komission täytäntöönpanoasetus toimintaohjeista näytön antamiseksi metsäbiomassan kestävyyskriteerien täyttymisestä

Kiitos mahdollisuudesta lausua asiasta. Luonnonsuojeluliitto on kommentoinut valtioneuvoston selvitystä jo metsä- sekä energia- ja euratom -jaostoissa.

Metsäbiomassan energiakäytön kestävyyttä ei voida taata

Metsäbiomassan energiakäytön kestävyyttä ei tällä hetkellä voida taata Suomessa tai Euroopassa. Kuluvana talvena on esimerkiksi poltettu puuta 300-vuotta vanhoista metsistä Inarissa[i] ja Virossa ympäristöjärjestöt ovat tuoneet näkyviksi mittavia suojelualueiden hakkuita bioenergiaksi[ii]. RED II kestävyyskriteerit ovat puutteelliset, eikä puun polton kestävyyttä ole Suomessa huolehdittu kansallisella lainsäädännöllä tai ohjeistuksella.

Fossiilisista luovuttaessa puun kysyntä energiakäyttöön tulee todennäköisesti kasvamaan, AFRYn tuoreen raportin arvion mukaan lisätarve Suomessa on jopa 6,4 – 8,3 miljoonaa kuutiometriä vuodessa[iii]. Toistaiseksi puun polttaminen on laskennallisesti hiilineutraalia RED II direktiivin mukaan ja päästökauppasektorilla. Todellisuudessa metsäbiomassan energiakäyttö ei ole hiilineutraalia[iv]. Tammikuussa 2021 500 tutkijaa vetosivat maailman päättäjiin puun polttamisen ja sen tukemisen lopettamiseksi[v]. Tarve RED II direktiivin päivättämiselle tämän osalta on suuri.

Fossiilisia ei tule korvata metsäbiomassoilla, vaan energiaa on etsittävä ensisijaisesti aidosti ilmastoystävällisistä vaihtoehdoista. Valtioneuvoston selvityksessä todetaan, että ”*Kestävyyskriteerien tiukentuminen vaikuttaa siten hyvin laajasti ja voi myös hidastaa uusiutuvan energian osuuden kasvua Suomessa.*” Suomen tavoitteena ei tule olla metsäbiomassan energiakäytön lisääminen, varsinkaan tilanteessa jossa kestävyyttä ei pystytä luotettavasti osoittamaan.

Metsäbiomassan energiakäytössä tulisi tehdä selkeä ero metsäteollisuuden sivuvirtojen ja nk. primääribiomassojen välille. Näitä jakeita tulisi kohdella eri tavalla esimerkiksi ilmastolaskennassa. Polttoon tulisi ohjata sivuvirtojen lisäksi vain tietyn tyyppistä lyhyessä kierrossa olevaa puuta, kuten oksia ja harvennustuotteita. Metsäbiomassan energiakäytölle tulee asettaa kestävyyskirteerit, joiden avulla pystyttäisiin estämään esimerkiksi ainespuun, kantojen, lahopuun sekä tuontipuun poltto.

Toimintaohje näytön antamiseksi metsäbiomassan kestävyyskriteereiden täyttymiseksi

Nyt annettu toimintaohje ei korjaa RED II direktiivin valuvikoja biomassan kestävyyskriteereiden osalta. Direktiivi niputtaa primäärin ja sekundäärin metsäbiomassan yhteen, ei aseta riittäviä kestävyyskriteereitä, ei huomioi puun polton ilmastovaikutuksia ja määrittää sen tukikelpoiseksi rinnastaen polttamisen aidosti hiilineutraaleihin energiamuotoihin.

Toimintaohjeessa on hyviäkin tavoitteita, joihin Suomenkin metsätalouden tulisi pyrkiä. Hakkuiden ei toimintaohjeen mukaan esimerkiksi tulisi vaarantaa metsän ekosysteemipalveluita, heikentää maaperän laatua tai biologista monimuotoisuutta. Ekologinen kestävyys on yksi suomalaisen metsätalouden kärkiajatuksista, ja Suomi on sitoutunut kansallisen ja EU-tason sopimuksin pysäyttämään biologisen monimuotoisuuden heikkenemisen. Sen, että monimuotoisuuden turvaamisessa metsätaloudessa on Suomessa toistaiseksi epäonnistuttu, ei tulisi tarkoittaa, että kestävyyskriteereitä on heikennettävä koko Euroopan tasolla.

Valtioneuvoston selvityksessä todetaan, että

”*Suomi toteaa, että asetusluonnoksenmukaisen sääntelynvaikutukset luovat epävarmuutta laajemmin metsäbiomassankestävyyden osoittamiseen, sillä on epätodennäköistä, että ehdotuksen mukaiset kriteerit täyttyvät myöskään muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa. Suomi katsoo, että ehdotetussa muodossa täytäntöönpanoasetus ei saavuta sille asetettuja tavoitteita.*”

Kriteereiden ei tulisikaan täyttyä siellä, missä toiminta ei ole kestävää. Tällöin ratkaisu on toiminnan korjaaminen kestäväksi, ei kriteereiden kaataminen.

Toimintaohjeessa edellytetään, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään kantojen, juurien, kuolleiden puiden sekä tarvittaessa neulasten ja lehtien korjuusta sekä estetään aarniometsien ja luonnonmukaisten metsien muuttaminen istutusmetsiksi. Edellä mainitut olisivat tervetulleita käytäntöjä suomalaiseenkin metsänhoitoon ja metsälainsäädäntöön. Edellä esitetyt voisivat tukea esimerkiksi Suomen monimuotoisuustavoitteiden saavuttamista. Oma puutteellinen lainsäädäntö ei ole syy lähteä vesittämään koko EU:a koskevaa säätelyä.

Se, että metsäbiomassan käyttö täyttää toimintaohjeen mukaisesti metsien vertailutasoon perustuvat LULUCF-kriteerit ei takaa metsien hiilivaraston säilymistä tai kasvamista. Esimerkiksi Fern arvioi, että nykyisillä vertailutasoilla Euroopan metsien hiilivarasto saattaa pienentyä jopa 40 miljoonalla tonnilla CO2 vuoteen 2025 mennessä[vi].

Suomen kanta

Esitetyn mukaisesti Suomi aikoo komitean kokouksessa vastustaa komission ehdotusta vedoten siihen, että komissio

ylittää toimintavaltansa asettamalla RED II kriteeristöä tiukemman toimintaohjeen, jonka Suomi katsoo puuttuvan maan metsälainsäädännön sisältöön.

Kriteeristö ei kuitenkaan velvoita muutoksia lainsäädäntöön, vaan edellyttää todentamaan kestävyyden hankinta-aluetasolla jos lainsäädäntö on puutteellinen.

Puutteistaan huolimatta toimintaohje voisi tuoda parannusta kestämättömään tilanteeseen. Erityisesti nyt murrosvaiheessa olisi tärkeää luoda systeemi, joka tekee aidosti kestämättömät vaihtoehdot houkuttelevammiksi puun polton sijaan. Näin ollen on hyvä, että puuta energiaksi käyttävien edellytetään todentamaan kestävyys.

Lisätietoja: Liisa Toopakka, suojeluasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, 0405042989

---

[i] https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/epareilua-jos-poltosta-tulee-maineriski-matkailulle/

[ii] https://www.theguardian.com/world/2021/jan/14/carbon-neutrality-is-a-fairy-tale-how-the-race-for-renewables-is-burning-europes-forests

[iii] Metsähakkeen kysynnän kehitys ja riittävyys Suomessa 2021. https://tem.fi/documents/1410877/53440649/Metsähakkeen+kysynnän+kehitys+ja+riittävyys+Suomessa_LOPPURAPORTTI.pdf/61b5eaa4-ca1f-2ccd-0922-221326959e41/Metsähakkeen+kysynnän+kehitys+ja+riittävyys+Suomessa_LOPPURAPORTTI.pdf?t=1620822103773

[iv] Ilmastopaneeli, 2015. https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2018/10/Metsien-hyodyntamisen-ilmastovaikutukset-ja-hiilinielujen-kehittyminen.pdf

[v] https://www.dropbox.com/s/hdmmcnd0d1d2lq5/Scientist%20Letter%20to%20Biden%2C%20von%20der%20Leyen%2C%20Michel%2C%20Suga%20%26%20Moon%20%20Re.%20Forest%20Biomass%20%28February%2011%2C%202021%29.pdf?dl=0, Suomalaisista tutkijoista allekirjoittajina ovat mm. Helsingin yliopiston meteorologian professori Timo Vesala sekä Jyväskylä yliopiston soveltavan ekologian professori Mikko Mönkkönen.

[vi] https://www.fern.org/publications-insight/eu-legislation-reveals-steep-decline-in-carbon-stored-in-european-forests-2240/